בת עין — דרוש לפרשת החדש

החודש הזה לכם ראש חדשים וגו' (שמות יב ב). ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן וגו' (במדבר ז א), ודרשו רז"ל (במ"ר יב ח) ביום שהוקם המשכן היו ישראל ככלה הנכנסת לחופה. ויש לדקדק, היכן כתיב בקרא ישראל או חופה.

ולהבין כל זה, נקדים תחלה, דאיתא בזוהר הקדוש (זח"ב קנז:) בשלשה דברים נתקשה משה, במנורה שקלים החודש, ורשומים בשמו מ"ש"ה", שר"ת של מ"נורה ש"קלים ה"חודש הוא משה.

ולהבין זה הענין, למה נתקשה משה בשלשה דברים הללו דוקא, הנה איתא בזוה"ק (ח"ג דף מא:) כל עמל האדם לפיהו, בגין דלא נטר פיהו. פירוש, דהנה זה ודאי שצריך האדם לשמור את פיו ממאכלים שיש בהם צד איסור ח"ו, ומדבורים שיש בהם שום איסור כגון לשון הרע ורכילות וליצנות ודברים בטלים ח"ו, שמדבורים כאלו בוודאי אין צריך זירוז ואזהרה, אלא מזהיר הכתוב לשמור את פיו ולקדשו בתורה ותפילה כראוי, שלא יהיה תורתו רק בהרגל לשונו בלבד ולבו בל עמו, אלא מתחילה קודם שיתחיל בתורה ותפלה יתבונן תחלה היטב בגדולת הבורא שמלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה ותמיד רואה במעשיו במחשבתו ודיבורו, ויחשוב במחשבה דבור ומעשה שלו אשר חלפו ועברו אשר לא לה' המה, בהאיך אנפין יקום קדם מלכא לדבר בתורתו הק', וישבר לבו בקרבו ויכנע לפני הבורא ברוך הוא מאד וישוב בתשובה שלמה לפניו ית', ואח"כ יאיר לו השי"ת בחינת התחזקות, שיתחזק את עצמו ברחמי השי"ת על הבריות שרוצה בתשובה, ובזה יתחיל לשקול בדעתו מה ידבר לפני ה' באימה וביראה, גם ישקול בדעתו אם אמת הוא הבחינת תשובה שהוא בדעתו, ויתחיל לדבר בתורה ותפלה, ובחינת דיבור זה יהיה בחינת התחדשות בחינת הולדה, שנתיילד בחינה חדשה, ודיבור זה פועל בכל העולמות שיאיר אור ה' בהם, ונכנסין ללב כל השומע לפתוח לו פתח לתשובה.

וזהו בחינת שיר חדש שנעשה על ידי ל"ב נשבר, וכדאיתא בספר רבי ייב"י על פסוק (תהלים לג ג) שירו לה' שיר חדש היטיבו נגן בתרועה וגו', תרועה הוא מלשון תרועם בשבט ברזל (תהלים ב ט) לשון שבירה יעוי"ש, פירוש שעל ידי בחינת לב נשבר נעשה אח"כ הדיבור בבחינת שיר חדש.

ובבחינת דבור זה יש בו כל הג' בחי'נות מ"ש"ה הנ"ל, היינו בתחילה מאיר לו השי"ת בחינת התחזקות כנ"ל, ונקרא בחינת מנורה. ואח"כ כששוקל בדעתו אם אמת הוא הבחינת תשובה, ושוקל מה לדבר לפניו ית', ונקרא בחינת שקלים. ואח"כ כשנעשה הדיבור בבחינת שיר חדש, נקרא בחינת החודש.

ובבחינה זו נתקשה משה, לשון היקש ודמיון, שנתדמה משה לבחינת הקדושה כביכול, להוליד שיר חדש על ידי בחינת דיבור הנ"ל בבחינת משה כנ"ל שיהיו דברים היוצאים מן ה"לב, פירוש שיוצאים מן בחינת ה"א ל"ב, שבתחילה היה בבחינת ה"א שמרמז לבחינת תשובה (ע' מנחות כט:, ע' זח"ג קכב.), לפתוח לו פתח לתשובה, ואח"כ היה בחינת לב נשבר ונדכה.

והדיבורים היוצאים מן בחינות אלו הם נכנסים ללב כל כנסת ישראל, ומעורר לבם לתשובה, וזהו שלפעמים נתעורר לב ישראל פתאום לתשובה, זה נעשה ונתעורר על ידי הצדיק שיוצאים דיבורים קדושים מפיו באימה ויראה, ודבורים אלו מתדבקים בניצוץ הקדוש שיש בכלל ישראל שדבוק בבורא עולם ב"ה כמאמר הכתוב (דברים ד ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו', ועי"ז נתעורר הניצוץ הקדוש, ונתעורר לבם לתשובה פתאום,

ונכספה גם כלתה נפשם של ישראל לה' כמאמר הכתוב (תהלים פד ג) נכספה וגם כלתה נפשי וגו', היינו שישראל העובדים ה' בבחינת כלות הנפש בחינת מ"ן לה', ונקראים בחינת כלה, מלשון כלות הנפש, ומה שהיה בתחילה בחינת נקודה בלבד, היינו שהיה בחינת ניצוץ הקדוש הנ"ל, נכנס לבחינת חופה גימטריא צ"ט, ונעשה מאה, שהוא בחי' קדושה (זח"ב קכז.), שהוא בחינת כלה לחופה.

וזהו מה ה' אלהיך שואל מעמך וגו' אל תקרי מה אלא מאה (מנחות מג:), ר"ל שעל ידי בחינת מ"ה בחינת ענוה (שמות טז ז) הנ"ל, שהיה בתחילה בחינת לב נשבר, ועי"ז יצאו אח"כ דברים מן הלב הנ"ל בבחינת כלות הנפש, יכנסו לחופה, שיהיה נעשה מבחינת נקודה לבד יעלה מדרגא לדרגא עד מאה בחי' קדושה. ומה שהיה בתחילה בחינת גסות הרוח, בחינת ג"ס, בחינת כולו ס"ג (תהלים נג ד), יתמלא עם בחינת הלב, ויהיה גימטריא מאה בחי' קדושה.

וזהו שאיתא בגמרא (שבת קמז:) רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם, אימשיך בתרייהו, איעקר תלמודיה ובעי למקרי החדש הזה לכם, ואמר החר"ש הי"ה לב"ם. פירוש שקודם קריאתו בתורה היה לו בחינת התבוננות כנ"ל על כל המעשים והמחשבות שחלפו ועברו מקודם כנ"ל, ונעשה בחינת חר"ש שאינו מדבר מחמת אימה ופחד לפני ה', ואח"כ היה הדיבור בבחינת החדש הזה לכם, שנעשה הדיבור בבחינת התחדשות כנ"ל, בחינת דברים היוצאים מן הלב כנ"ל.

ובחינה זו נעשה בר"ח נס"ן גימטריא ה"פ ל"ב, שמרמז לבחינת ה' ל"ב הנ"ל. וגרם זה מחמת שבו הוקם המשכן ושכן עליו הענן, ולא יכול משה לבא וגו' (שמות מ לה), וידע משה שלא יוכל לכנס מחמת קטנות שלו, שסירב בשליחתו של הקב"ה, ולכן נכתב בתורה ויקרא בא' זעירא (ויקרא א א), ובעבור זה נכנע משה מאוד, והיה לו לב נשבר, ועי"ז היה הדיבור יוצא מפיו בבחינת משה כנ"ל, בבחינת כלות הנפש, ונכנסו דבורים אלו שלו היוצאים מן הלב ללב כנסת ישראל, ונתעורר לבם לתשובה, ונעשו בחינת כלה בכלות הנפש לה', ומה שהיה והוקם בתחילה בחינת נקודה בלבד, נכנס לחופה, ונתעלה עד מאה לבחי' קדושה, והוקם המשכן.

וזש"א הכתוב ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן וגו', ודרשו רז"ל ביום שהוקם המשכן נעשו ישראל ככלה הנכנסת לחופה. שדרשו את הפסוק שביום הזה נעשה בישראל בחינת כלות, בחינת כלות הנפש על ידי בחינת דבור של משה שהיה בג' בחינות הנ"ל מ"נורה ש"קלים ה"חדש ר"ת מש"ה כנ"ל, ועי"ז נתעורר לבם של ישראל לתשובה, ונכנסו לחופה, ונעשו בחינת מאה, בחינת כלה לחופה כנ"ל, והיו באים לבחינת קדושה, ועל ידי זה הוקם המשכן.

ועל ידי משה שהמשיך את האור ה' מלמעלה בבחינת ו"או בחינת שופר (פרדס שכ"ג פכ"א ע' שופר) שמעורר לבם לתשובה, ונעשה משה שפיר קאמרת, על כן כתיב ו"או בתבת כלות, שהוא"ו מרמז לבחינת המשכה מלמעלה לכל ישראל על ידי משה כנ"ל.

ובחינה זו מרמז בפסוק (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה וגו'. פירוש, אדם כי יקריב מכ"ם גימטריא מאה, היינו כאשר ירצה האדם להתקרב לבחינת מאה בחינת קדושה הנ"ל. יקריב מן הבהמה, כלומר שיהיה בתחילה כבהמה שאינו יכול לדבר מחמת גודל בושה והכנעה מפני גדולתו ית"ש, כמאמר הכתוב (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע ה', פירוש שעיקר דעת האדם הוא להיות בתחילה כבחינת בהמה שאין לה כח הדבור מחמת פחד ה' כנ"ל, ואח"כ על ידי התשובה יהיה בחינת קרבן לה' לבחינת קדושה כנ"ל, ואז תושיע ה', יהי רצון שנזכה לזה אמן כן יהי רצון: